

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

Liturgia Sacra 9 (2003), nr 2, s. 489-544

Symposium

Liturgia w dokumentach II Polskiego Synodu Plenarnego

(Radom, 28 kwiecień 2003 r.)

W dniu 28 kwietnia br. na radomskim Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego odbyło się sympozjum poświęcone liturgii w dokumentach II Polskiego Synodu Plenarnego. Wygłoszone referaty były adresowane do duszpasterzy oraz studentów teologii. Motywem podjęcia tematyki synodalnej była chęć ożywienia zainteresowania dokumentem synodalnym o liturgii.

Referat ks. prof. dra hab. Ryszarda Kamińskiego z KUL-u dotyczył pastoralnego wymiaru II Polskiego Synodu Plenarnego. Autor przypomniał, że pierwszym celem tego Synodu jest troska o zaspokojenie potrzeb duszpasterskich Ludu Bożego w Polsce. Synod jest instytucją współodpowiedzialną za wzrost wiary, ukierunkowanie wspólnej działalności pastoralnej, poprawę obyczajów oraz koordynację duszpasterstwa. Prelegent wskazał, że działalność synodalna dokonywała się na trzech płaszczyznach: recepcji dokumentów Soboru Watykańskiego II, intensyfikacji dzieła ewangelizacji na progu trzeciego tysiąclecia oraz synodalnej interpretacji znaków czasu. Na pastoralny charakter II Polskiego Synodu Plenarnego wskazuje już sposób jego przygotowania. W ramach Komisji Przygotowawczej uczestniczyło prawie 200 ekspertów — duchownych i świeckich. Zastosowana metoda prezentowania tematów w ramach prac synodalnych wykorzystwała nie tylko zasady doktrynalno-teologiczne, ale także analizy socjologiczne oraz reguły pastoralne. Dlatego zawartość merytoryczna II Polskiego Synodu Plenarnego obejmuje całokształt problematyki eklezjalnej.

O sakramentach chrztu i bierzmowania w dokumentach synodalnych mówił ks. dr Dariusz Zbigniew Skrok z UKSW. Podkreślił, że dokument II Polskiego Synodu Plenarnego wobec tych sakramentów prezentuje czytelną wykładnię nauki Kościoła powszechnego i Kościoła w Polsce. Synod sformułował niektóre wnioski pastoralne: potrzebę katechezy przed chrztem dla rodziców i chrzestnych, właściwą organizację niedziel chrzcielnych, powołanie diecezjalnych ośrodków katechumenalnych oraz udział świeckich w przygotowaniu do bierzmowania, zwłaszcza z parafii, ale także grup apostołskich, modlitewnych i stowarzyszeń kościelnych.

Celebracja Eucharystii w świetle dokumentów synodalnych była tematem przedłożenia ks. dra hab. Jacka Nowaka, prof. UKSW. Autor zauważył, że synodalny dokument, dotyczący liturgii jest bardzo teologiczny. Ale z przykrością odnotował, iż nie wnosi on praktycznie nic nowego do polskiej rzeczywistości liturgicznej, bowiem wszystkie artykuły są powtórzeniem różnych dokumentów Kościoła powszechnego. Synod nie uwzględnił specyfiki polskiej: mentalności, zwyczajów i tradycji, oraz zapotrzebowań duchowych polskich katolików. Nie uwzględnił także — jak zauważył prelegent — sugestii Komisji ds. Liturgii II Plenarnego Synodu Polski. Jednak stwierdził on, mimo wszystko celebrowanie Mszy św. w Polsce nabiera coraz głębszego znaczenia, a tym samym przyczynia się do rozwoju duchowego polskich katolików.

Sakramenty uzdrowienia w dokumentach II Polskiego Synodu Plenarnego to przedmiot refleksji ks. dra hab. Kazimierza Matwiejuka, prof. UKSW. Referent podkreślił, że II Polski Synod Plenarny z całą mocą podkreśla soteryjny wymiar tych sakramentów świętych. Są one miejscem i sposobem zbawczej obecności wcielonego Syna Bożego, który jest Lekarzem ciał i dusz ludzkich. Gdy sakrament jest celebrowany zgodnie z intencją Kościoła, w tej świętej celebracji działa moc Chrystusa i Jego Ducha. Synodalne pouczenia są przypomnieniem i zachętą, aby cały lud Boży, zarówno pasterze, jak i wierni pogłębiali tę świadomość, zabezpieczając się w ten sposób przed niebezpieczeństwem rytualizmu liturgicznego. Potrzebna jest wytrwała formacja liturgiczna do pokuty i właściwego rozumienia sakramentu namaszczenia chorych.

Ks. prof. dr hab. Jerzy Kopeć CP z KULu przedstawił synodalne wskazania do celebrowania sakramentów w służbie komunii. Stwierdził, że sakramenty te są w służbie komunii, ponieważ są one nastawione na zbawienie innych ludzi, ale przez służbę innym przyczyniają się także do zbawienia osobistego. Udzielają one szczególnego posłania w Kościele i służą budowaniu Ludu Bożego. Dlatego przyjmujący je otrzymują szczególną konsekrację. Referent postulował, aby nazwę „sakramenty w służbie komunii” zastąpić określeniem „sakramenty w służbie wspólnoty” Tłumaczył, że termin „komunia” jest wieloznaczny i powinien być zastąpiony pojęciem „wspólnoty” Chodzi tu bowiem o synonim Kościoła wspólnoty, a nie o jedność jako znamię relacji międzypersonalnych w społeczności uczniów Chrystusa. Skonstatował, że „po linii tego opaczego rozumienia sakramentów w służbie wspólnoty poszedł II Polski Synod Plenarny klasyfikując je jako sakramenty służące jedności i posłaniu”

Liturgia Godzin i sakramentalia w świetle dokumentów II Polskiego Synodu Plenarnego były przedmiotem referatu ks. dra hab. Krzysztofa Koneckiego, prof. UAM w Toruniu. Referent podkreślił, że Liturgia Godzin jest celebracją w pełni tego słowa chrześcijańską, a więc nowotestamentalną. W niej aktualizuje się i uobecnia zbawcze misterium Chrystusa. W Liturgii Godzin realizuje się mistyczny dialog między Bogiem a człowiekiem, który jest źródłem zbawienia i łaski. Synod zachęca do wspólnego sprawowania odpowiednich części Liturgii Godzin, zarówno przez osoby duchowne, jak i ludzi świeckich gromadzących się z różnych powodów — apostołskich lub innych. Zachęca także duszpasterzy do sprawowania nieszpornej modlitwy z udziałem wiernych. Ks. Profesor uświadomił słuchaczom, że w nauce o istocie sakramentaliów Synod zasadniczo odwołuje się do nauki Soboru Watykańskiego II. Jednak bardzo wyraźnie podkreśla rolę osób świeckich jako szafarzy sakramentaliów, zwłaszcza błogosławieństw. Synod przypominał, że „egzorcyzmy uroczyste, nazywane wielkimi, mogą być wypowiedane tylko przez prezbitera i za zezwoleniem biskupa” (nr 44), oraz że należy traktować egzorcyzm bardzo roztropnie, przestrzegając ściśle norm ustalonych przez Kościół. Referent zwrócił uwagę, że Synod mocno wyakcentował paschalny charakter liturgii pogrzebu chrześcijańskiego, wskazując na paschalny wymiar całego życia chrześcijańskiego. A ten został zapoczątkowany na chrzcie i pogłębiony poprzez uczestnictwo w innych sakramentach. Znajduje swoje dopełnienie w śmierci. Śmierć jest jakby ostatnim ogniwem w porządku sakramentalnym. Śmierć chrześcijanina jest jego paschą, czyli ostatecznym przejściem wraz z Chrystusem z tego świata do Ojca.

Dyskusja potwierdziła potrzebę refleksji nad nauczaniem Synodu. Materiały z sympozjum zostaną wydane w oddzielnej publikacji.

Ks. Kazimierz Matwiejuk